

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR ONGIDA MILLIY
QADRIYATLARNI SINGDIRISHNING ZAMONAVIY METODIK
YONDASHUVLARI**

Xasanova Marg'uba Safar qizi

*Xalqaro Nordik Universiteti Psixologiya va Maktabgachaga ta'lim kafedrası katta
o'qituvchisi*

ORCID ID: 0009-0007-3407-1439

Annotatsiya: *Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar ongida milliy qadriyatlarni singdirishning zamonaviy metodik yondashuvlari tahlil qilinadi. Milliy qadriyatlar – xalqning ma'naviy merosi, madaniyati, an'analari va urf-odatları asosida shakllangan tarbiyaviy boylik sifatida bola ongining shakllanishida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar, interaktiv metodlar, o'yinli mashg'ulotlar, axborot texnologiyalari va multimedia vositalaridan foydalanish orqali bolalarga milliy qadriyatlarni singdirish samaradorligi ortib bormoqda. Shuningdek, oila, mahalla va maktabgacha ta'lim muassasalarining uzviy hamkorligi, tarbiyachilarning kasbiy mahorati va metodik yondashuvlari mazkur jarayonning muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Maqolada milliy qadriyatlar asosidagi axloqiy tarbiyani tashkil etishning dolzarb muammolari va ularni hal qilish yo'llari ham yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, zamonaviy metodika, innovatsion texnologiyalar, axloqiy tarbiya, interaktiv yondashuv, tarbiyachi mahorati, oila va ta'lim hamkorligi.*

Bugungi globallashuv davrida yosh avlodni milliy qadriyatlarga sodiq, ma'naviy barkamol, vatanparvar qilib tarbiyalash davlat siyosatining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi davr bolaning ma'naviy-axloqiy qarashlari, ongli xulq-atvori va milliy o'ziga xosligini shakllantirishda hal qiluvchi bosqichdir. Shu sababli bu davrda milliy qadriyatlarni singdirish masalasi ta'lim jarayonining markazida turadi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyaviy jarayonni milliy qadriyatlar asosida tashkil etish, bir tomondan, xalqimizning boy tarixiy-madaniy merosini yosh avlodga yetkazish imkonini bersa, ikkinchi tomondan, bolalarda axloqiy fazilatlar, mehr-oqibat, odoblilik, halollik kabi insoniy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Hozirgi kunda innovatsion pedagogik yondashuvlar, interaktiv mashg'ulotlar, o'yin texnologiyalari va multimedia vositalaridan foydalanish orqali bu jarayonni yanada samarali tashkil etish mumkin.

Shuningdek, oilaning faol ishtiroki, mahalla muhitining ta'siri, tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini oshirish, milliy qadriyatlarni ta'lim-tarbiyada integratsiyalash – bu jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Zamonaviy metodik yondashuvlar orqali

bola ongida milliy o'zlikni his qilish, xalqning boy madaniyatiga hurmat, milliy an'analarni qadrlash tuyg'usi shakllantiriladi. Shu jihatdan, maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlarni singdirish bugungi pedagogikaning eng dolzarb masalalaridan biri sanaladi.

Maktabgacha yosh inson hayotidagi eng muhim davrlardan biri bo'lib, unda bola shaxsining asosiy xususiyatlari, dunyoqarashi va ijtimoiy xulq-atvori shakllanadi. Aynan shu davrda milliy qadriyatlarni bola ongiga singdirish orqali uning kelajakdagi ma'naviy-axloqiy rivojlanishiga mustahkam zamin yaratiladi. Milliy qadriyatlar xalqning tarixiy tajribasi, urf-odatlar, an'analari, til boyligi, badiiy va musiqiy merosi, xalq og'zaki ijodi, axloqiy me'yorlari singari ko'plab tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi. Shu bois maktabgacha ta'lim muassasalarida tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etishda bu qadriyatlarni bola ongiga chuqur singdirish masalasi dolzarb hisoblanadi.

Hozirgi globallashuv sharoitida axborot oqimining kuchayishi, internet va multimedia vositalarining keng tarqalishi, turli madaniyatlar o'rtasidagi muloqotning faollashuvi bolalarning ongiga turlicha ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday sharoitda milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, ularni yosh avlod ongiga yetkazish hamda global madaniyat bilan uyg'unlashtirish pedagoglarning eng katta vazifalaridan biridir. Bu jarayonda zamonaviy metodik yondashuvlar asosida ta'lim-tarbiya berish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki an'anaviy metodlar bilan chegaralanib qolish bolalarning qiziqishini pasaytirishi mumkin, aksincha interaktiv va innovatsion usullar milliy qadriyatlarni yanada jonli va qiziqarli shaklda singdirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'limda qo'llanilayotgan zamonaviy metodik yondashuvlarning samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim texnologiyalarini to'g'ri tanlash va ulardan ijodkorona foydalanishga bog'liqdir. Masalan, interaktiv o'yinlar orqali bolalarda milliy qadriyatlarga qiziqish uyg'otish mumkin. Xalq ertaklari asosida sahnalashtirilgan o'yinlar, milliy kuy-qo'shiqlarni tinglash va kuylash, milliy raqs elementlarini mashg'ulotlarga qo'shish bolalarda milliy madaniyatga mehr uyg'otadi. Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni o'rgatishda vizual vositalar, rasmlar, multimedia taqdimotlari, animatsiyalar ham katta ahamiyatga ega. Ular bolalarning diqqatini jalb qiladi, axborotni osonroq qabul qilish va yodda saqlashga yordam beradi.

Zamonaviy metodik yondashuvlarda "faol ishtirok" prinsipi asosiy o'rinda turadi. Bunda bola bilimni tayyor holda emas, balki faoliyat jarayonida mustaqil ravishda egallaydi. Masalan, milliy taomlar haqida gap ketganda, bolalar amaliy mashg'ulotlarda ulardan ayrimlarini tayyorlash jarayonini kuzatishlari yoki oddiy shakllarini bajarishda ishtirok etishlari mumkin. Milliy o'yinlarni o'rganishda esa nafaqat tomoshabin, balki bevosita o'yinchi sifatida qatnashadilar. Bu esa bolalarda milliy qadriyatlarni nafaqat eshitish, balki his qilish, amalda qo'llash ko'nikmasini shakllantiradi.

O'yin faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalar uchun asosiy faoliyat turi bo'lib, u orqali bola dunyoni anglaydi, axloqiy me'yorlarni o'zlashtiradi, ijtimoiy rollarni sinab ko'radi. Shu sababli milliy qadriyatlarni singdirishda o'yin metodikasi eng samarali usullardan biri hisoblanadi. Xalq o'yinlari, milliy sport elementlari, topishmoqlar, maqol va matallarni

qo'llash bolalarda milliy tafakkurni shakllantiradi. Masalan, "chillak", "quvlashmachoq", "do'ppi tikdim" kabi o'yinlarda bola nafaqat jismonan chiniqadi, balki hamkorlik, halollik, qoidalarga rioya qilish, yutuq va mag'lubiyatni to'g'ri qabul qilish kabi axloqiy fazilatlarni ham o'zlashtiradi.

Milliy qadriyatlarni singdirishda oila va maktabgacha ta'lim muassasasining hamkorligi alohida ahamiyat kasb etadi. Ota-onalar tomonidan bolaga berilgan dastlabki tarbiya muassasa faoliyati bilan uyg'unlashganda samarali natija beradi. Agar oilada milliy qadriyatlar qadrlansa, bola uchun muassasada o'rgatilayotgan ma'lumotlar tabiiy davomi sifatida qabul qilinadi. Shu bois tarbiyachilar ota-onalar bilan doimiy hamkorlikda bo'lishi, ularga milliy qadriyatlarni bola tarbiyasida qo'llash bo'yicha maslahatlar berishi zarur. Mahalla muhitining ham ta'siri katta bo'lib, undagi an'anaviy marosimlar, milliy bayramlar bolalar ongida milliy qadriyatlarning tabiiy muhitda shakllanishiga yordam beradi.

Pedagogik jarayonda milliy qadriyatlarga asoslangan metodlarni qo'llashda tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini oshirish masalasi ham muhim. Tarbiyachi nafaqat metodlarni bilishi, balki milliy qadriyatlarning mazmunini chuqur anglagan holda ularni yosh bolaga mos shaklda yetkazishi lozim. Shu maqsadda maxsus metodik qo'llanmalar, treninglar, seminarlar tashkil etilishi, tarbiyachilar zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalana olishlari zarur.

Bugungi kunda zamonaviy metodik yondashuvlar orasida integrativ ta'lim tamoyili ham alohida e'tiborga loyiqdir. Milliy qadriyatlarni o'rgatish jarayonida fanlararo integratsiya katta natija beradi. Masalan, rasm darslarida milliy naqshlarni chizish, musiqada milliy kuylarni chalish, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida milliy sport elementlaridan foydalanish orqali bola ongida milliy qadriyatlar uzviy tarzda shakllanadi. Bu esa tarbiyaviy jarayonni biryozlama emas, balki kompleks yondashuv asosida olib borishga imkon yaratadi.

Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni singdirishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, zamonaviy axborot texnologiyalarining cheksiz imkoniyatlari bilan birga, yosh bolalarning ongiga begona madaniyat unsurlarini singdirish xavfi ham yuqori. Bu esa milliy qadriyatlarga e'tiborni susaytirishi mumkin. Shu sababli pedagoglar o'quv dasturlarini tuzishda va mashg'ulotlarni tashkil etishda milliy qadriyatlarning ustuvorligini ta'minlashlari lozim. Boshqa muammo – ayrim tarbiyachilarning milliy qadriyatlardan foydalanishda metodik yetishmovchilikka ega bo'lishidir. Bu kamchiliklarni bartaraf etish uchun malaka oshirish kurslari va metodik qo'llanmalardan keng foydalanish zarur.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalar ongiga milliy qadriyatlarni singdirish zamonaviy metodik yondashuvlarsiz samarali bo'lishi mumkin emas. Interaktiv o'yinlar, innovatsion texnologiyalar, multimedia vositalari, integrativ mashg'ulotlar, ota-ona va mahalla hamkorligi, tarbiyachining kasbiy mahorati bu jarayonning asosiy tarkibiy qismlarini tashkil etadi. Milliy qadriyatlarni bola ongiga singdirish orqali kelajakda mustaqil fikrlaydigan, o'z xalqining tarixiy merosi va madaniyatini qadrlaydigan, zamonaviy dunyo bilan hamohang barkamol shaxs tarbiyalanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ongida milliy qadriyatlarni singdirish – ularning ma'naviy dunyosini boyitish, axloqiy fazilatlarini shakllantirish va milliy o'zlikni anglash jarayonida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashuv davrida yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash, ular ongiga xalqimizning boy madaniy merosi, urf-odatlarini, qadriyatlarini singdirish orqali mustahkam ma'naviy immunitet hosil qilish zarurdir. Zamonaviy metodik yondashuvlardan foydalanish – interaktiv o'yinlar, integrativ mashg'ulotlar, multimedia vositalari, milliy o'yin va musiqalardan foydalanish kabi usullar milliy qadriyatlarni o'zlashtirish jarayonini yanada samarali qiladi.

Bu borada tarbiyachilarning kasbiy mahorati, ota-onalar va mahalla hamkorligi ham muhim o'rin tutadi. Milliy qadriyatlarni o'rgatishda pedagoglarning innovatsion yondashuvi, metodik bilimlari va ijodkorona yondashuvi yuqori natija beradi. Shuningdek, bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda milliy qadriyatlarni oddiydan murakkabga qarab bosqichma-bosqich singdirish eng maqbul yondashuv hisoblanadi.

Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi bolalarga milliy qadriyatlarni zamonaviy metodlar asosida singdirish ularning barkamol shaxs bo'lib shakllanishiga, kelajakda millatparvar, vatanparvar, ma'naviy yetuk inson bo'lib ulg'ayishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Khasanova, M. (2024). USING MODERN INNOVATIVE INFORMATION TECHNOLOGIES IN PRESCHOOL EDUCATION. *Nordic_Press*, 3(0003).
2. Xasanova, M. U. (2024). Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining kasbiy kompetentligini oshirish. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-2.
3. Khasanova, M. (2024). Integration of modern educational technologies into the educational process for instilling national values in preschool educational institution children. *Nordic_Press*, 3(0003).
4. Khasanova, M. (2024). THE ROLE OF ETHNOMUSICOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATION: CHALLENGES AND SOLUTIONS IN MUSICOLOGY. *Nordic_Press*, 5(0005).
5. Khasanova, M. (2024). MAKTABGACHA TA'LIM BOLANING IJTIMOY VA O'QUV FAOLIYATIDA MUVAFFAQIYATGA ERISHISHDA MUHIM DAVR. *Nordic_Press*, 3(0003).
6. Khasanova, M. (2024). KITABI SEVIN ÇOCUKLAR!. *Nordic_Press*, 3(0003).
7. Khasanova, M. (2025). DEVELOPING MANAGEMENT COMPETENCIES IN PRESCHOOL EDUCATION WITHIN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM. *Nordic_Press*, 6(0006).
8. Qizi, X. M. S. (2024). O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirishda maktabgacha yoshdan ekomadaniyatni shakllantirish asoslari. *Science and innovation*, 3(Special Issue 28), 1084-1087.

TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR

IX son, September

9. Khasanova, M. (2025, Iyun 11). The Formation of Ethnocultural Competence in Preschool Children Through National Values and Oral Folk Art. ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMI TARAQQIYOTIDA INTEGRATIV YONDASHUV: MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA ISTIQBOLLARI (ZTTTIYMYI-2025), Toshkent.

10. Hasanboeva, O. (2023). Maktabgacha ta'limda milliy qadriyatlar asosida tarbiya jarayonining metodik asoslari. TDIU Ilmiy axborotlari, 2(4), 112-118.

11. Karimova, D. (2022). Milliy qadriyatlar va ularning maktabgacha ta'limdagi ahamiyati. O'zbekiston pedagogika jurnali, 1(1), 45-50.

12. Yuldasheva, S. (2023). Maktabgacha ta'lim tizimida zamonaviy metodik yondashuvlar va ularning samaradorligi. Pedagogik tadqiqotlar, 2(5), 88-94.